

«اویلر بدون کوشش آشکار بهمان سهولت محاسبه می کرد که آدمی نفس می کشد و عقاب در میان باد پرواز می کند» .

این کلام از آراگو *Arago* است و هرآینه اگر سهولت بی مانندی را که لئونارد اویلر (۱۷۸۳ - ۱۷۰۹) در کار ریاضی داشته است در نظر آوریم خواهیم دید که این کلام مطلقاً خالی از اغراق است. وی ریاضی دانی است که در تمام طول تاریخ ریاضیات بیش از هر فرد دیگری مطالب جدید بوجود آورده است و معاصرانش او را «آنالیز ریاضی مجسم بصورت آدمی» لقب داده بودند. اویلر آثار مشهور خود را در ریاضی به همان سهولتی می نوشت که نویسنده ای چیره دست نامه ای به یکی از دوستان صمیمی خود می نویسد و حتی کوری کامل که در هفده سال آخر زندگی، او را به کلی ناقص کرده بود نتوانست در وفور بی مانند او ایجاد کند. از دست دادن بینایی قدرت ادراک او را در جهان داخلی تصوراتش شدت بخشید.

وسعت آثار اویلر به اندازه ای است که در سال ۱۹۰۹ هنگامی که جامعه سوئسی علوم در صدد برآمد مجموعه آثار اویلر را جمع آوری کند تخمین زده شد که بین شصت تا هشتاد جلد کتاب با قطع بزرگ برای این کار لازم است. لیکن مقارن همین اوقات در شهر لنینگراد مقدار قابل ملاحظه ای آثار خطی و چاپ نشده از اویلر کشف کردند که هیچ کس حتی وجود آنها را حدس نمی زد.

اویلر از جمله ریاضیدانان بزرگی بود که می توانستند در هر جا و تحت هر نوع شرایطی بکار پردازند. وی کودکان را دیوانه وار دوست می داشت (و شخصاً صاحب سیزده فرزند شد که هشت تن از آنها در کودکی درگذشتند) و غالباً هنگامی که مشغول تهیه و تحریر آثار خود بود یکی از کودکان برزانوی او نشسته بود و دیگران نیز در اطراف او به بازی مشغول بودند.

افسانه های متعددی در باره سهولت کار او وجود دارد. می گویند به محض این که یکی از آثار خود را تمام می کرد آن را روی توده انبوه آثار ماقبل که در انتظار انتشار بودند قرار می داد و هنگامی که ناشر می خواست یکی از این آثار را در مجلدات گزارش های آکادمی چاپ کند اوراقی را که روی توده مزبور قرار داشتند برمی داشت بطوریکه غالباً آثار اویلر در جهت مخالف ترتیب ایجادشان نشر یافته اند.

ریاضی دانان نامی اریک تمپل بل ترجمه حسن صفاری